

1

Araling Panlipunan

Una Nga Kwarter – Modyul 8

Mga Pangandoy Para Sa
Kaugalingon

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Araling Panlipunan – Una nga Grado
Alternative Delivery Mode
Una nga Kwartar – Modyul 8: Mga Pangandoy Para Sa Kaugalingon
Unang Edisyon, 2020

Batas Republika 8293, Seksiyon 176 naga ingon nga dili mahimong makaangkon og katungod sa copyright sa bisan unsa nga tagsulat ang gobyerno sa Pilipinas. Bisan pa man, kinahanglan una ang pagtugot sa ahensya sa gobyerno nga nagpatuman sa tagsulat kung kini mahimong pagkakitaan. Apil sa mga pwede nga buhaton sa maong ahensya ang pagtakda sa mahimong bayad.

Ang mga tagsulat sa (istorya, basahon, balak, kanta, hulagway, ngalan sa produkto o brand name, tatak o trademark, salida sa telebisyon, pelikula, atbp.) nga ginamit niini nga modyul nagpanag-iya sa copyright nianang mga gihisgutan. Paningkamutan nga matultulan sila para makuha ang ilang pagtugot sa paggamit sa mao nga mga materyales. Wala giangkon sa mga nagmantala ug sa nagsulat ang katungod isip tag-iya niini. Ang unsa man nga gamit gawas niining modyul, kinahanglan ang pagtugot gikan sa orihinal nga pagsulat.

Walay bisan unsa nga bahin o parte niining materyales ang mahimong kopyahon o ipatik sa unsa man nga pamaagi nga walay pagtugot sa departamento.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon
Kalihim : **Leonor Magtolis Briones**
Pangalawang Kalihim : **Diosdado M. San Antonio**

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul	
Manunulat	: Jay Heart B. Marcial
Tagaguhit	: Joshua Rey V. Aguinaldo and Jay Heart B. Marcial
Editor	: Agnes M. Calibod
Tagasuri	: Letecia J. Balais
Tagapamahala	: Reynaldo E. Manuel Jr., PhD, CESE Schools Division Superintendent
	Lorena P. Serrano, CESE PSDS, OIC-ASDS
Mga Miyembro	: Francis J. Buac Chief Education Supervisor, CID
	Elvira L. Santos Education Program Supervisor – Araling Panlipunan
	Vivian D. Echalico Education Program Supervisor - LRMS

Inilimbag sa Pilipinas ng
Department of Education – Division of Oroquieta City
Office Address: Osilao St., Poblacion 1, Oroquieta City
Telefax: [088-531-0831](tel:088-531-0831)
E-mail Address: depedorquieta@gmail.com

Araling Panlipunan

Una Nga Kwarter – Modyul 8

Mga Pangandoy Para Sa Kaugalingon

Ang modyul na ito ay magkatuwang na inihanda at sinuri ng mga edukador mula sa mga publikong paaralan. Hinikayat naming ang mga guro at ibang nasa larangan ng edukasyon na mag-email ng kanilang puna at mungkahi sa Kagawaran ng Edukasyon Rehiyon X – Dibisyon ng Lungsod ng Oroquieta sa depedorquieta@gmail.com.

Mahalaga sa amin ang iyong mga puna at mungkahi.

TALAAN SA MGA SULOD

Pasiuna Nga Mensahe	v
Hibalo-i Kini	1
Sulayi Kini	2
Aralin 1 Mga Pangandoy Para Sa Kaugalingon		
Subli-a Kini	3
Kat-oni Kini	4
Susiha Kini	9
Pagpauswag	11
Hinumdumi Kini	12
Buhata Kini	13
Ebalwasyon	15
Mga Buluhaton	18
Tubag Sa Mga Pangutana	19
Pakisayran	20

Pasiuna nga Mensahe

Para sa Magtutudlo:

Kumusta, malipayong paggamit niining **Araling Panlipunan - Una nga Grado** Alternative Delivery Mode (ADM) Module para sa araling **Mga Pangandoy Para Sa Kaugalingon**.

Kini nga Modyul nadesinyo, naugmad ug nasusi sa pagtinabangay sa mga magtutudlo nga gikan sa pampublikong institusyon para sa pagtabang kanimo nga makab-ot ang sumbanan nga gitakda sa K to 12 Curriculum samtang ilang gibuntog ang mga babag nga adunay kalabutan sa personal, social, ug economic nga mga sitwasyon sa ilang pag-eskwela.

Kining kapanguhaan sa pagkat-on o learning resource gilauman nga makapadasig sa magtutuon o bata nga mobuhat sa mga giniyahan ug gawasnong buluhaton sa iyang kaugalingon nga lihok ug panahon. Dugang pa, ang katuyuan usab niini mao ang pagtabang sa magtutuon o bata nga makakuha sa mga gikinahanglan nga kahanas niining atong panahon karon sa ika-21 nga siglo samtang gitagaan usab og konsiderasyon ang ilang mga panginahanglan og sitwasyon.

Isip magtutudlo, ikaw ang gilauman nga maghatag sa magtutuon o bata kung unsaon paggamit niini nga Modyul. Gitahasan usab ikaw sa pagsubay sa pag-uswag sa iyang kahibawo samtang imo siya gitagaan og higayon nga makatuon sa iyang kaugalingon nga pagkat-on sa kahibawo. Ug usab, gitahasan ka nga dasigon ug tabangan ang magtutuon o bata sa iyang pagbuhat sa mga buluhaton sulod niini nga Modyul.

Para sa mag-aaral:

Para sa Magtutuon:

Kumusta, malipayong paggamit niining **Araling Panlipunan - Una nga Grado** Alternative Delivery Mode (ADM) Module para sa araling **Mga Pangandoy Para Sa Kaugalingon**.

Kini nga Modyul gihimo para matagaan ka sa makahuluganon nga higayon para sa mga giniyahan ug gawasnong pagkat-on subay sa imong kaugalingon nga lihok ug panahon. Isip aktibo nga magtutuon, mahimo nimo ang pagproseso sa sulod niining modyul.

Kini nga Modyul adunay mga parte kapares sa mga icons:

 <i>Hibalo-i Kini</i>	Dinhi nga bahin, mahibaloan kung unsa ang kinahanglan nga matun-an sa modyul.
 <i>Sulayi Kini</i>	Ang katuyoan niini nga bahin sa buluhaton mao ang pagsusi sa imong naunang kahibalo mahitungod sa leksiyon nga imong pagatun-an. Kung makuha nimo ang ensakto nga mga tubag (100%), pwede na nimo dili gamiton kini nga modyul.
 <i>Subli-a Kini</i>	Kini ang hamubo nga buluhaton o paghisgot sa nauna nga kahibalo para matabangan ka nga makonek ang karon ug sa una nga leksiyon.
 <i>Kat-oni Kini</i>	Dinhi nga bahin, ipaila ang bag-o nga leksiyon sa nagkalain lain nga pamaagi sama sa usa ka istorya, kanta, balak, pagpresentar sa problema, sitwasyon, o mga buluhaton.
 <i>Susiha Kini</i>	Dinhi nga parte, tagaan ka og hamubo nga panaghisgot sa leksiyon. Ang katuyuan niini para matabangan ug masabtan ang bag-o nga konsepto ug kahanas.

 <p><i>Pagpauswag</i></p>	<p>Naglangkob kini sa mga buluhaton nga giniyahan og gawasnon pagbansay para mapalig-on ang imong pagsabot ug kahanas leksiyon. Mahimo nimo nga tanawon kung husto ba ang imong tubag sa mga buluhaton sa pagtan-aw sa tubag nga nahimutang sa susi sa hustong tubag nga anaa sa katapusan nga parte sa modyul.</p>
 <p><i>Hinumdumi Kini</i></p>	<p>Kini naglangkob sa nga pangutana o pagbutang sa mga tubag diha sa gibutangan og blanko nga parte sa kapahayag para mapaproseso kung unsa ang natun-an nimo gikan sa leksiyon.</p>
 <p><i>Buhata Kini</i></p>	<p>Kini naglangkob sa mga buluhaton nga makatabang sa imo para mabalhin ang bag-ong kahibalo o kahanas sa tinuod nga sitwasyon o ang kamatuoran sa kinabuhi.</p>
 <p><i>Ebalwasyon</i></p>	<p>Kini usa ka buluhaton nga ang katuyuan masukod ang lebel sa kahibalo nga nakabot sa natun-an nga kompetensi.</p>
 <p><i>Mga Buluhaton</i></p>	<p>Dinhi nga bahin, adunay ihatag nga dugang nga mga buluhaton para mapalambo ang imong kahibawo ug kahanas sa natun-an nga leksiyon.</p>
 <p><i>Tubag sa Mga Pangutana</i></p>	<p>Naglangkob kini sa ensaktong tubag sa tanan nga mga buluhaton nga anaa sa modyul</p>

Sa katapusan ng parte ani nga modyul, makita usab ang:

Pakisayran

Kini ang listahan sa tanan nga gikuhaan sa pagbuhat ug pag-ugmad niini nga modyul.

Ang mosunod mao ang importante nga pahinumdom sa paggamit niini nga modyul:

1. Ayaw kalimti ang pagtubag sa *Sulayi Kini* sa dili pa mobalhin sa laing gihatag nga buluhaton nga naa niini nga modyul.
2. Basaha ug maayo ang mga direksiyon sa dili pa buhaton nga mga buluhaton sa pagbansay.
3. Obserbahe ang pagkamatinud-anon og ang itegridad sa pagbuhat sa mga buluhaton ug sa pagsusi sa insakto nga mga tubag.
4. Humana usa ang gibuhad nga buluhaton ayha moadto sa uban pa nga mga buluhaton sa dili pa moadto sa uban pa nga mga buluhaton.
5. Ibalik ang modyul sa imong maestro o sa facilitator kung mahuman na ang pagtubag sa tanan nga mga buluhaton.

Kung ugaling naglisod ka sa pagtubag sa mga buluhaton, ayaw pag duha-duha pagkonsulta sa imong maestra o facilitator. Mahimo ka usab mangayo ug tabang sa imong nanay ug tatay, sa imong magulang o sa bisan kinsa nga nga kauban sa balay na mas magulang nimo. Imong huna-hunaon pirmi nga wala ka nag-inusara.

Maglaum kami nga pinaagi niining modyul makasinati ka sa usa ka makahuluganon nga kahibalo ug makakuha ka sa lawom nga pagsabot nga may kalabutan sa kompetensi nga gitun-an.

Hibalo-i Kini

Niini nga modyul, imong matun-an ang pag-ila sa imong mga pangandoy para sa kaugalingon ug ipakita nimo kini pinaagi sa pag-drawing.

Importante kini nga imong mahibaloan aron maandam ang imong kaugalingon sa mga butang nga angay buhaton para makab-ot nimo ang imong pangandoy sa kinabuhi.

Sulayi Kini

Direksiyon: Ilha ang mosunod nga mga hulagway. Lingini ang letra sa imong tubag.

1.

- a. pulis
- b. bumbero
- c. doktor

2.

- a. magtutudlo
- b. nars
- c. sundalo

3.

- a. sundalo
- b. panadero
- c. engineer

4.

- a. nars
- b. mangingisda
- c. pulis

5.

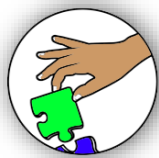
- a. mag-uuma
- b. kapitan sa barko
- c. piloto

Mga Pangarap O Ninanais Para Sa Sarili

Learning Competency:

Nailalarawan ang mga pangarap o ninanais para sa sarili

- Natutukoy ang mga pangarap o ninanais
- Naipapakita ang pangarap sa malikhaing pamamaraan

Subli-a Kini

Direksiyon: Tan awa ang hulagway nga anaa sa ubos. I-tsek (/) ang hulagway nga naglangkob sa inyong komunidad.

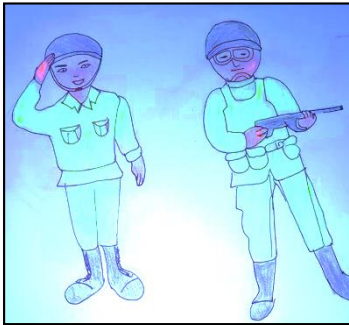
Kat-oni Kini

Direksiyon: Basaha ug sabta ang mga pahayag ug ang mosunod nga mga hulagway nga nagpakita sa nagkalain-laing katabang sa komunidad ug ang ilang mga katungdanan.

Magtutudlo

Magtudlo sa mga bata sa pagsulat, pagbasa ug pag-ihap

Pulis ug sundalo

Magprotektar sa katawhan batok sa mga dautang tawo

Doktor

Motambal sa mga masakiton

Nars

Motabang sa doktor
sa pag-atiman sa
mga masakiton

Dentista

Mag-atiman sa
ngipon sa mga
tawo.

Panadero

Maghimo ug
lamiang pan, keyk,
biskwit ug uban pa.

Mangingisda

Manguha og isda

Mag-uuma

Magtanom og humay, mais, mga prutas ug utanon

Tindera/Tindero

Magtinda og bisan unsang produkto

Pulis-trapiko

Magbantay sa dagan sa trapiko

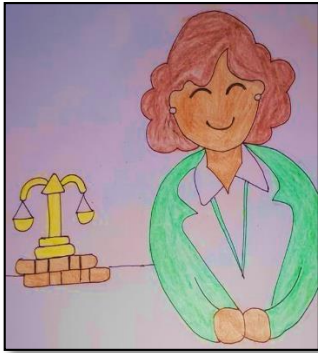
Bumbero

Mopatay sa sunog

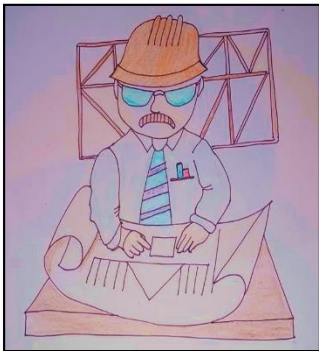
Piloto

Magpalupad og
eroplano

Abogado

Molaban sa
tawong walay
sala

Arkitekto

Maghimo og
plano sa balay
o *building*

Engineer

Katabang sa
paghimo og
plano sa balay
o *building*

Panday

Katabang sa
pagtukod og
balay

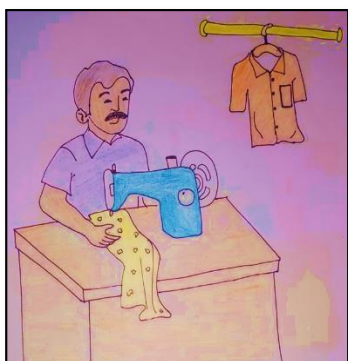
Elektrisyan

Mag-ayo sa
gubang kurente

Mekaniko

Mag-ayo sa mga
gubang sakyanan

Sastre

Magtahi ug sinina

Susiha Kini

Direksiyon: Basaha ug sabta ang sugilanon ni Kiko. Pagkahuman, tubaga ang mosunod nga mga pangutana ug isulat ang imong tubag sa linya.

Si Kiko usa ka batang buotan. Sundon niya sa kanunay ang gisulti sa iyang ginikanan. Gikahimut-an usab siya sa iyang maestra tungod sa gipakitang kakugi sa pag-eskwela bisan walay balon ug layo ang ilang balay sa tulunghaan. Pangandoy ni Kiko nga mamahimong usa ka magtutudlo sa iyang pagdako aron makatabang siya sa iyang pamilya. Gusto niyang tudluan sa pagsulat, pagbasa ug pag-ihap ang mga bata sa ilang lugar.

1. Kinsa ang bata sa sugilanon nga imong nabasa sa unahan?

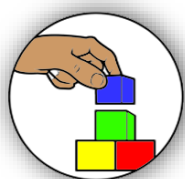
2. Unsa iyang gibuhad kon sultian siya sa iyang ginikanan?

3. Nganong gikahimut-an man siya sa iyang maestra?

4. Unsa ang iyang pangandoy inig dako niya?

5. Unsa iyang itudlo sa mga bata kon mamahimo na siyang magtutudlo?

6. Sama ni Kiko, importante ba usab kanimo nga adunay pangandoy? Ngano man?

Pagpauswag

Unsa ang imong buhaton aron makab-ot ug matuman ang imong gipangandoy? Idrowing o isulat kini sulod sa bituon nga anaa sa ubos.

Hinumdumi Kini

Matag tawo adunay pangandoy sa kinabuhi. Ang **pangandoy** mao ang imong gusto para sa kaugalingon ug para sa imong pamilya. Importante kaayo ang magbaton og pangandoy sa kinabuhi tungod kay mao kini ang magsilbing giya o inspirasyon alang kanimo. Mao kini ang maghatag og direksiyon ug kadasig sa tawo aron siya maningkamot sa iyang kinabuhi.

Ang uban gusto mamahimong usa ka magtutudlo pareha ni Kiko. Samtang ang uban usab gusto mamahimong usa ka pulis, doktor, nars, piloto, kapitan sa barko, panadero, o sastre.

Ang imong pangandoy makab-ot ug matuman kung kini ubanan nimo sa pag-ampo ug insaktong pagpaningkamot sama sa pagtarong ug paghuman sa imong pag eskuyla.

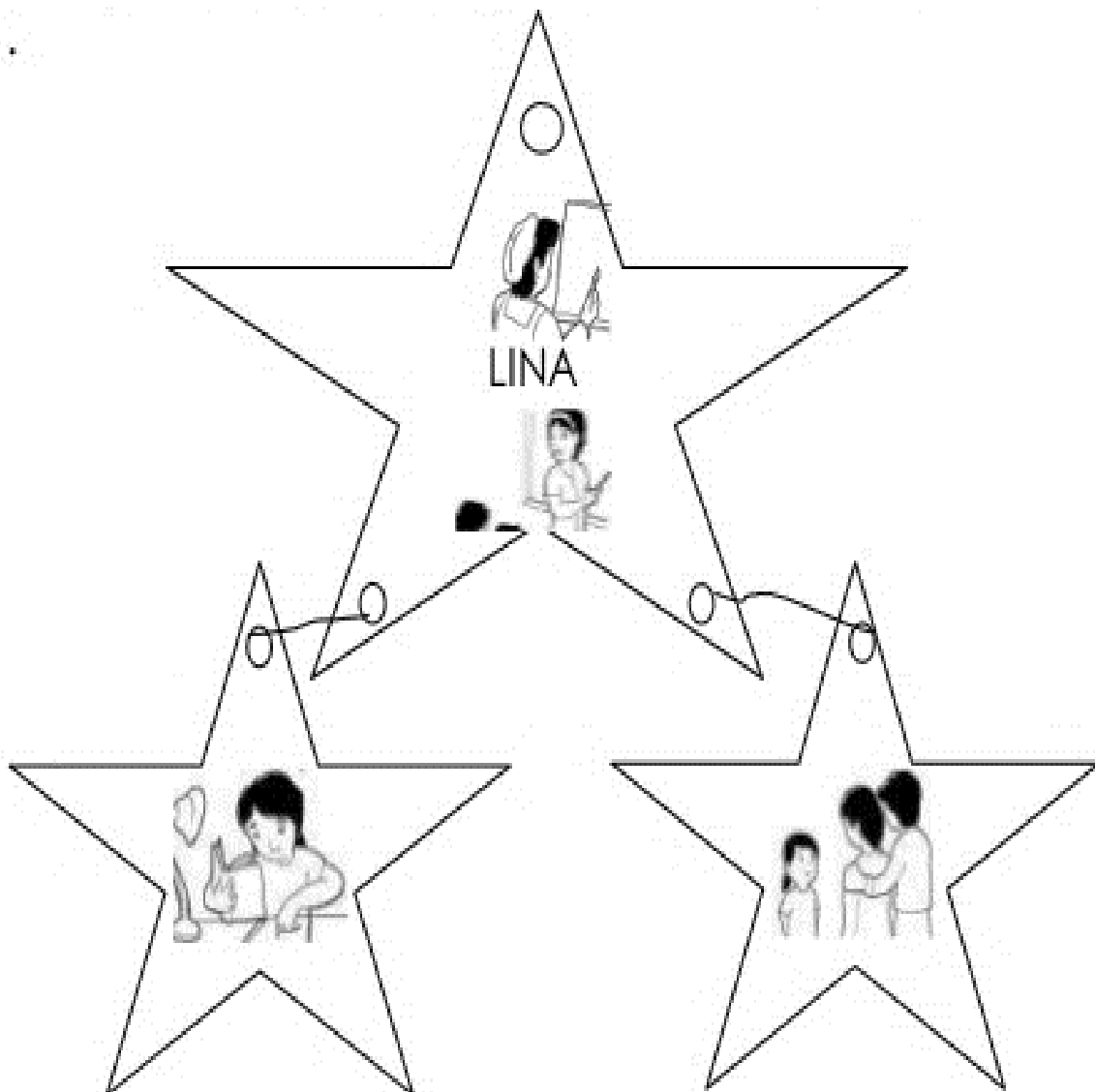
Gikinahanglan nimo ang suporta sa imong ginikanan ug sa tibuok pamilya aron ikaw magmamalamposon sa imong gipangandoy sa kinabuhi.

Buhata Kini

Direksiyon: Tan-awa ang hulagway sa usa ka dakong bituon ug duha ka gagmay'ng bitoon. Isulat sa tunga sa dakong bitoon ang imong ngalan. Sa palibot niini, idrowing ang butang o mga butang nga nagpakita sa imong pangandoy.

Sa duha ka gagmay'ng bitoon, idrowing ang mga kinahanglan nimong buhaton para makab-ot nimo ang imong mga pangandoy. Tan-awa ang hulagway sa sunod nga bahin, ug maoy himoong modelo o sumbanan.

Buhui ang gamay nga bituon pareha sa hulagway.
Butangi kini og hikot.

Butangi usab ug buho ang dako nga bituon. Ihikot sa
buho sa dakong bitoon ang mga gagmay'ng bitoon.

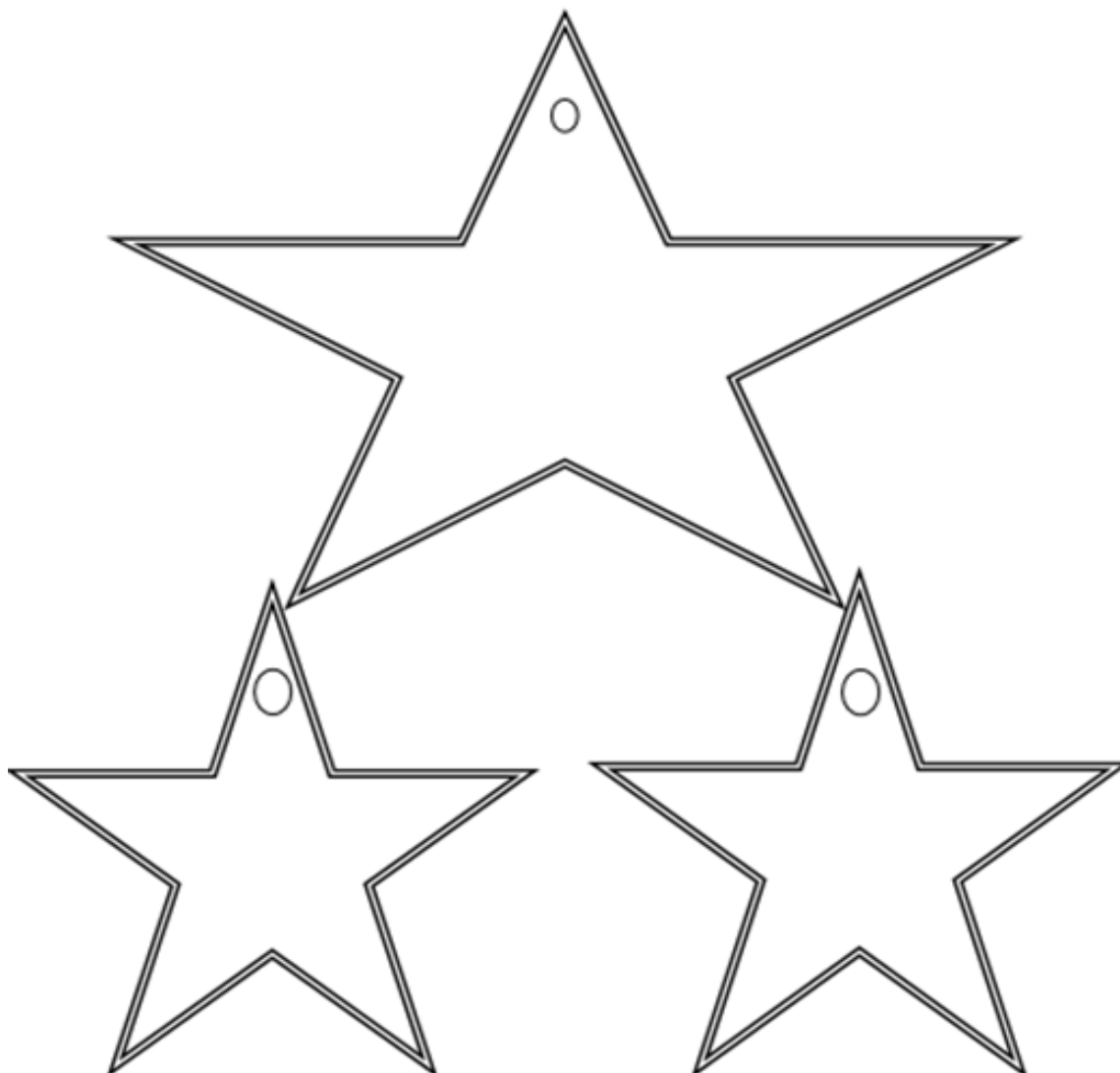
Patabang sa imong ginikanan o igsoon aron isab-it kini
sa bintana o kisame sa inyong balay.

Mga Tala para sa Tagapagdalo

Gabayi ang bata sa pag sab-it sa ilang ginama sa
bintana o kisame sa inyong balay.

Ang Akong Pangandoy

Ebalwasyon

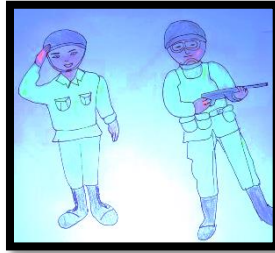
Direksiyon: Ilha ang imong pangandoy para sa imong kaugalingon pinaagi sa paggunting og hulagway nga nagpakita niini. Gamita ang hulagway nga anaa sa attachment. Pagkahuman, isulat sa ubos sa hulagway ang imong buhaton aron matuman ug makab-ot nimo ang imong gipangandoy.

Mga Tala para sa Tagapagdaloy
Gabayi ang bata sa paggunting sa mga hulagway.

Magtutudlo

Pulis ug Sundalo

Doktor

Nars

Dentista

Panadero

Mangingisda

Mag-uuma

Tindera / Tindero

Pulis-Trapiko

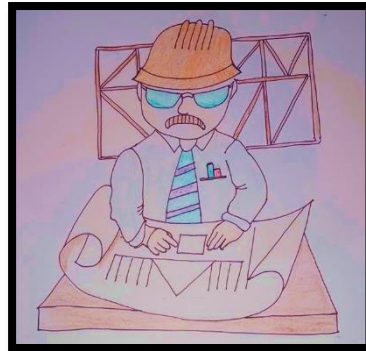
Bumbero

Piloto

Abogado

Arkitekto

Engineer

Panday

Electrician

Mekaniko

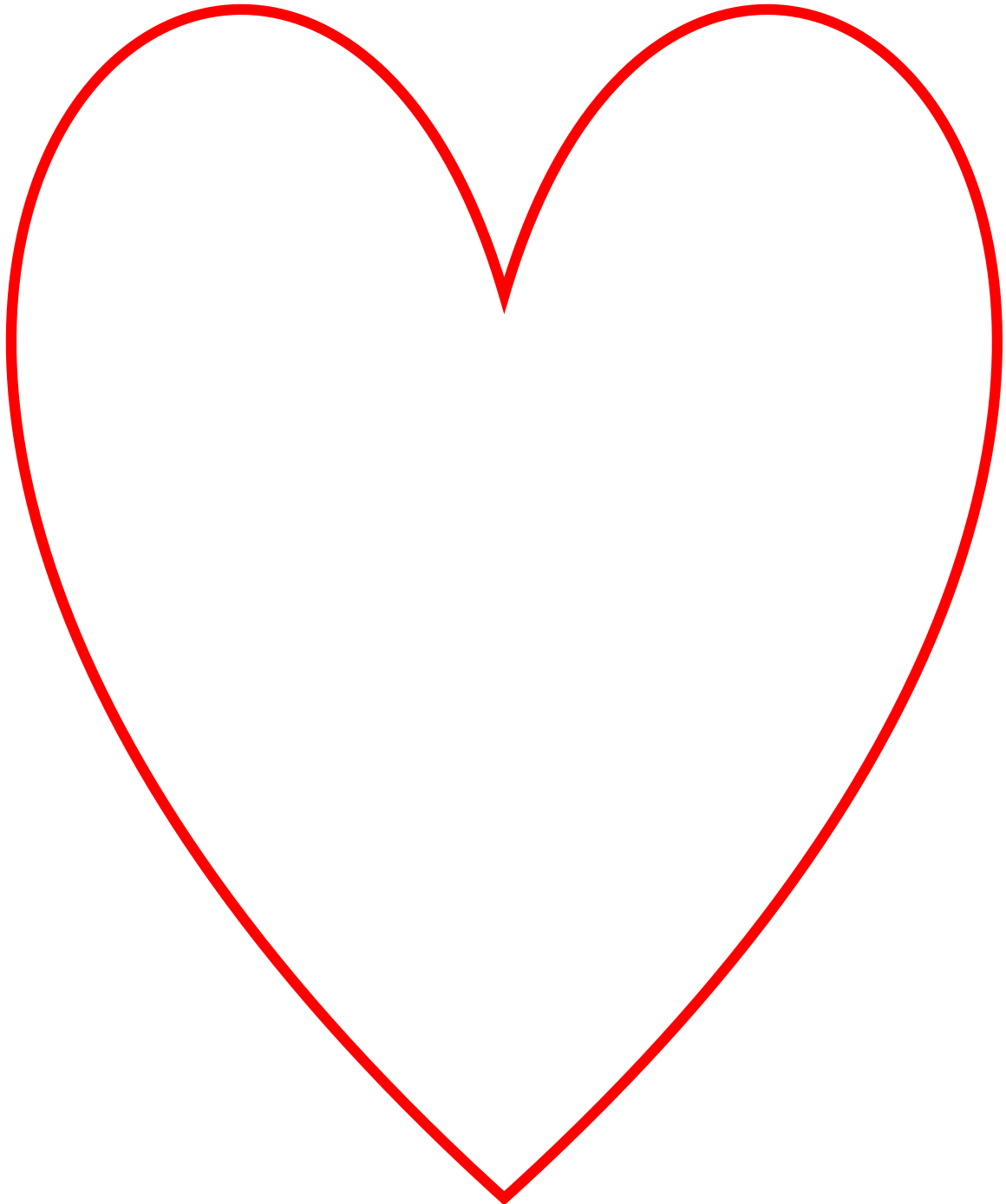

Sastre

Mga Buluhaton

Direksiyon: Idrawing sa sulod sa kasing-kasing nga naa sa ubos kun kinsa ang imong katabang sa pagkab-ot sa imong pangandoy.

Tubag Sa Mga Pangutana

Susihina kini!

1. Si kiko
2. Sundon niya sa kanunay ang gisulti sa iyang ginikanan.
3. tungod sa gipakitang kakugi sa pag-eskwela
4. Usa ka magtutudlo
5. Tuldian niya ang mga bata sa pagsulat, pagbasa ug pag-ihap
6. Nagkalin-lain ang tubag sa mga bata.

Subli-a kini!

Depende sa tubag sa bata

Sulay!

1. c
2. a
3. b.
4. a
5. c

Pakisayran

Kto 12 Grade 1 Araling Panlipunan Teachers Guide Final Edition

Kto 12 Grade 1 Araling Panlipunan Curriculum Guide 2016 Edition

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education – Region X – Division of Oroquieta City

Osilao St., Poblacion 1, Oroquieta City

Telephone Number: (088) – 531 - 0831

Email Address: depedorquieta@gmail.com